

החלטת הממונה על המשמעת של אוניברסיטה תל-אביב – הכרעת דין

1. הנקבלים הנם תלמידים שנה ד' בחוג לביולוגיה. ביום 12.03.2025 הם הורשעו בהונאה בבחינה, עבודת בית, עבודה סמינריונית, עבודת גמר או עבודה אחרת המוטלת על התלמיד בקשר עם לימודיו – עבירה לפי סעיף 29.3 לתקנון המשמעת, והפרה של הוראות המתייחסות לבחינה, עבודת בית, עבודה סמינריונית, עבודת גמר או עבודה אחרת המוטלת על התלמיד בקשר עם לימודיו, לרבות הוראות בדבר התנהגות במהלך בחינה בכתב או בעל פה – עבירה לפי סעיף 29.4 לתקנון המשמעת.
2. ביום 1.4.2025 התקיים דיון מקוון לטיעונים על עונש. הקובל טען שבהתחשב בעובדה ששני הנקבלים הינם בסמסטר האחרון ללימודיהם וכבר החלו הסמסטר ללמוד קורס חלופי לקורס נשוא הקובלנה, עונש ראוי במקרה זה יכלול מניעת אישורים לתקופה של שישה חודשים, הרחקה בפועל בסמסטר א' וב' של שנת הלימודים הבאה (למקרה שהנקבלים לא יסיימו את לימודיהם השנה), פסילת הקורס והרחקה על תנאי למשך שנתיים.
3. סניגור הנקבלים הדגיש את היעדר עבר משמעתי של הנקבלים, והעובדה שבתקופה בה הם הגישו את העבודה היה עליהם עומס רב, אחד מהם שירת במילואים, ושניהם אשר מתגוררים בצפון סבלו מהמלחמה באיזור. הוא גם טען שיש להתחשב באי הבהירות, לטענתו, בהנחיות לעבודה. על כן עונש ראוי והוגן לפי הסניגור יורכב מפסילת הקורס והרחקה על תנאי לשני סמסטרים. לתמיכה בטענותיו הסניגור הפנה לשישה פסקי דין שניתנו על ידי בית דין זה, ובהם לא נקבע עונש של הרחקה בפועל.
4. לבסוף, אחד הנקבלים דיבר וביקש שאתחשב שתקופה המאוד קשה שהם עברו בזמן מלחמה, וגם בעובדה שהקורס בו בוצעה העבירה היה קורס העשרה.
5. לפי סעיף 30א לתקנון, "הורשע תלמיד בעבירת הונאה, דינו יהיה הרחקה בפועל מן האוניברסיטה לשנת לימודים אחת לפחות. על אף האמור לעיל, יהיה רשאי הממונה לחרוג מכך במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שיירשמו." בפסק דין ע 5/2015 קבע בית הדין המשמעתי לערעורים הנחיות עקרוניות כדי לסייע לממונה על המשמעת בקביעת עונשים על עבירת הונאה. על פי הנחיות אלו, "נקודת המוצא לענישה בגין הונאה איננה עונש המינימום בתקנון. ענישה בגין הונאה במטלה המסכמת של הקורס, כגון בחינה מסכמת או סמינר, כאשר אין בצידה נסיבות מקלות אך גם לא נסיבות מחמירות, צריכה לעמוד על כל הפחות על הרחקה בפועל לשלושה סמסטרים. אחד מאותם סמסטרים ניתן להמיר לעבודות שירות, ובנקודה זאת של המרת חלק מן העונש לעבודות שירות שיקול הדעת של בית הדין המשמעתי הוא רחב מאוד." (שם, פס' 21). זאת, משיקולי הרתעה וגם כעונש המבטא את חומרת ביצוע עבירת ההונאה והפגיעה בתואר המידות האקדמי.
6. בהתאם, רק במקרים נדירים ביותר לא יוטל עונש של הרחקה בפועל לאחר הרשעה בהונאה. יצויין כי באף אחד מפסקי הדין שסניגור בנקבלים הפנה אליהם הנקבלים לא הורשעו בהונאה, ולכן

פסיקה זו אינה רלוונטית לעניינינו. במקרים בו נקבל שהורשע בהונאה נמצא בסמסטר האחרון ללימודיו, מניעת אישורים עשויה להוות תחליף ראוי להרחקה בפועל או לחלק מתקופת ההרחקה בפועל.

7. לצערי, גם לאחר הכרעת הדין הנקבלים לא הביעו חרטה ולא לקחו אחריות על ההונאה שהם ביצעו. הטענה שאחד מהם והסניגור שלהם העלה, לפיו יש להתחשב בעובדה שהקורס בו בוצעה ההונאה הוא קורס העשרה בלבד מראה שהם לא באמת הבינו את חומרת המעשה. כמו כן, התנאים הקשים שתלמידים רבים חווים בשנה וחצי האחרונות עקב המלחמה אינם נותנים פטור מהחובה לנהוג ביושרה בהקשר אקדמי.

8. לאור ההנחיות של מערכת המשמעת בנושא הונאה, והעובדה שהנקבלים לא לקחו אחריות מלאה למעשיהם, אני משיטה עליהם את העונשים הבאים:

- (א) פסילת הקורס נשוא הקובלנה.
- (ב) מניעת אישורים, לרבות ובעיקר מניעת קבלת הזכאות לתואר עד ליום 31/12/2025
- (ג) הרחקה בפועל מהלימודים לסמסטר א' ו ב' תשפ"ו.
- (ד) הרחקה על תנאי של שני סמסטרים לשנתיים. התנאי יחול החל מיום פרסום פסק דין זה.

9. פסק הדין ניתן היום, 06.04.2025.

ד"ר נטלי דודון

ממונה על המשמעת

אוניברסיטת תל אביב